

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. c)
Istorie
Simulare pentru elevii clasei a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- **Minden tétel kötelező. 10 pont jár hivatalból.**
- **A munkaidő 3 óra.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Kárpátok és Duna közötti román társadalom fejlődési szintjének megítélésére [...] alapvető fontosságú IV. Béla magyar király 1247. évi Oklevele, amelyben a Szörényi Bánságot a Johannita Lovagrendnek adományozza. [...] Az oklevélből [...] kiderül, hogy a gazdaság fő ágazatai a földművelés, marhatenyésztés és a halászat voltak. A földművelés fejlettségi szintjére utal, hogy az oklevélben említést tesznek a szántásokról és a malmokról. Ezek száma elég nagy kellett legyen és egy eléggé fejlett földművesség kellett létezzen ahhoz, hogy az oklevél külön említést tegyen róla. A kedvező természeti feltételeknek köszönhetően a marha- és juhtenyésztés jelentős helyet foglalt el a korszak gazdasági életében [...]»

Megemlítik a román *kenézségeket* és *vajdaságokat*, amelyek, habár függtek a Magyar Királyságtól, mégis bizonyos fokú autonómiát élveztek a magyar közigazgatás keretein belül. [...] Az Oklevélből kiderül, hogy a Kárpátoktól délre lévő politikai alakulatok már sokkal 1247 előtt is léteztek. Ami a Szörényi Bánságban Litovoi vajdaságát és a «Kunok Földjén» (Cumania) (Munténia) Seneslau vajdaságát illeti, megemlítik, hogy ők fogják uralni azokat a helyeket, ahogyan addig is tették. [...] Az 1247-es Oklevél a román államalakulatok fejlett szervezési formáját mutatja be. [...] A néhány püspökség és érsekség megemlítése mellett [...], adatokat találunk katonai csapatokról is, amelyek a román kenézek hadi gépezetét alkották.»

(Șt. Ștefănescu, *România középkora*)

B. „A Johanniták megkapták a magyar királytól «a teljes Szörényi Bánságot együtt loan és Farcaș kenézségeivel egészen az Olt folyóig, kivéve Litovoi vajda kenézségét». A *Lytua országaként* is ismert utóbbi államalakulat továbbra is a románoké maradt «ahogyan eddig is ők uralták» [...]. A lovagok és a király közötti szerződés legfontosabb feltételei a következők voltak: az uralkodó megkapta a Szörényi Bánság és a már említett loan és Farcaș-féle kenézségek javainak és jövedelmeinek felét, a másik fele a Johannita lovagoké maradt. [...] «Lytua országának» vajdája katonai kötelezettségekkel tartozott a lovagoknak; és fordítva, ezen utóbbiak, lehetőségeik szerint segítették a románokat [...] Hasonlóan a «Szörényi Bánságra» és a «Lytua országára» megállapítottakhoz, a Johannita lovagoknak átadták «a teljes Kun Földet, az Olt folyótól és az Erdélyi Hegyeiktől..., Seneslau országának kivételével, aki a románok vajdája és, amely földet nekik hagyunk, ahogyan eddig is ők uralták.»»

(I. A. Pop, I. Bolovan, *România történelme*)

A forrásokból kiindulva válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg a **B** forrás alapján a Johannita lovagrend által kapott történelmi térséget. **2 pont**
2. Pontosítsátok azt a századot, melyre az **A** forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Nevezzétek meg a román térség államalakulatainak két olyan vezérét, akikre mindkét szöveg utal. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely azt állítja, hogy a románoknak katonai kötelezettségei vannak a Johannitákkal szemben. **3 pont**
5. Az **A** forrás alapján írjatok két olyan információt, melyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*) **7 pont**
6. Mutassatok be két 14. századi történelmi eseményt a Kárpátokon túli román térségből. **6 pont**
7. Nevezzétek meg a román térség egy központi intézményének egy jellemzőjét a 18. századból. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Cernăuțiiban egy forradalmi bizottság alakul, melyben olyan forradalmárok vannak, akik átkeltek a Kárpátokon és amely szoros kapcsolatot tart fenn a Iașiiban alakult bizottsággal, amelynek tagjai az ellenzék legjelesebb képviselői voltak. [...] Annak ellenére, hogy a katonai beavatkozás elkerülésének gondja továbbra is mérsékletességet követelt az események lebonyolításában és a kérések megfogalmazásában, amint a forradalom az egész román térséget átfogta, a nemzeti oldal lett a meghatározó. [...] Vasile Alecsandri és Costache Negri közölték N. Bălcescuval azon «óhajukat» [...], hogy «egyesüljenek Havasalfölddel egyazon kormány és ugyanazon alkotmány alatt» [...]. Gh. Ghica értesítette C. Negrit, hogy a Iași-ak az alkotmány megszövegezésével foglalkoznak és [...] közölte véleményét a két fejedelemség egyesülésével kapcsolatosan. [...] P. Mavrogheni, szintén tudatta C. Negrivel azon szándékot, hogy Moldvának egy, a havasalföldihez hasonló alkotmány készüljön el, kiemelve, hogy semmilyen diverzió nem fogja eltántorítani az egyesülés magasztos céljának megvalósításától.

Ebben a szellemben [...] szerkesztette meg 1848 augusztusában M. Kogălniceanu *A moldvai nemzeti párt kívánságai* című dokumentumot, amely a fejedelemségekben megfogalmazódott programpontok kifejeződése. Nem lévén hivatalos jellege, a program olyan kéréseket is tartalmazhatott, amelyeket taktikai megfontolásból nem foglalhattak bele sem a *Kérvény-kiáltványba*, sem a havasalföldi *Kiáltványba*. [...]

Moldva és Havasalföld egyesülése mellett foglalva állást - mely lépés az az alappillér, mely nélkül «az egész nemzeti egység építménye összeomlik» -, a program azon elveket fogalmazza meg, amelynek mentén a modern román államot kellene megszervezni: teljes körű autonómia, egyenlőség polgári és politikai jogok tekintetében, a társadalom minden rétegéből származó képviselőkből alkotott nemzetgyűlés (amelynek soraiból lesz kijelölve az uralkodó is), miniszteri felelősségvállalás, sajtószabadság, személyi szabadság [...], a kolostori földek államosítása, a kiváltságok és rangok megszüntetése, a jobbágyfelszabadítás és földosztás a parasztnak kártérítés ellenében.”

(Gh. Platon, *Románia újkori történelme*)

A forrásból kiindulva válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg, a forrás alapján, azt a történelmi térséget, ahol a *Kiáltványt* elfogadták. **2 pont**
2. Pontosítsátok, a forrás alapján, a Cernăuți-i forradalmi bizottság egy jellemzőjét. **2 pont**
3. Nevezzétek meg, a forrás alapján, az 1848 augusztusában kidolgozott forradalmi program nevét és szerzőjét! **6 pont**
4. Említsetek meg, az adott forrás alapján, két, az alkotmányra vonatkozó információt. **6 pont**
5. Alkossatok, a szöveg alapján, egy nézőpontot a létrehozandó román állam szervezési alapelveivel kapcsolatosan, és támasszátok alá két, a forrásból választott információval. **10 pont**
6. Érveljetek, egy megfelelő történelmi ténnyel, azon kijelentés mellett, hogy a 18. századi politikai tervek hozzájárultak a modern román állam létrejöttéhez. (Pontozódik a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozati összefüggést, valamint a következtetést kifejező szavak használata). **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjatok egy, hozzávetőleg két oldal terjedelmű esszét a 20. századi politikai eszmékről és gyakorlatokról, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- említsetek meg az európai demokrácia két jellemzőjét a 20. század első felében;
- említsetek meg két európai totalitárius eszmét és pontosítsatok egy hasonlóságot ezek között;
- mutassatok be egy politikai gyakorlatot, amelyet a romániai totalitárius rendszer használt;
- alkossatok egy véleményt a demokratikus politikai gyakorlatok Románia fejlődésére kifejtett szerepéről a 20. század második felében és támasszátok alá egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggés kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása.